

Yr Arwr

I, Daniel Blake

Rhywle,
rhwng y crud a'r fan hyn,
cwmpodd hedyn i ardd fy myd –
blagurodd yn chwyn trachwantus
ac ymlid traciau ôl fy nhroed.

Pwy ydw i?

Weithiau,
pan fo'r haul yn hyrddio'i bunnoedd
drwy fieri'r llenni tyn,
dwi'n estyn fy mreichiau, yn gwybod
y daw'r nos i'w sugno a'u poeri
rhwng tyrau talaf Llundain, sydd â'u bidogau
yn rhwygo sgert yr awyr.

Eu rhai nhw ydi'r punnoedd pell,
rhy bell i bobl fel fi – pobl y banciau bwyd
sy'n cyfnewid balchder am fara;
sy'n tynnu tuniau o gawl o'u cyfrif;
sy'n llofnodi siec eu hurddas am Nescafé.

Pobl fel fi, a bondiau llac ein bod.

Roeddem ni'n gyfoethog unwaith,
yn gwario'r blynyddoedd yn afradlon ar gariad.
Ti'n cofio? Feiddiem ni mo'u treulio.

Codon ni dŷ o gylch ein chwerthin,
yn gwisgo dim ond gwefusau'n gilydd,
a minnau'n dew ar serch dy dafod.

Ond roeddet ti'n denau o hyd pan gwmpodd y to
yn eiliadau man o Lego, a llithraist
i'r ffrâm ar y wal sy'n magu dy lun.

Mae'r gwydr yn oer ger dy wên.

Roedd y dwylo saer coed hyn yn rhy wan
i godi grisiau, felly aethant ati'n araf bach
i drwsio'r to, darn wrth ddarn, a'i osod
ar bileri atgofion.

Llenwais y blynyddoedd fel llenwi bath heb blwg
rhwng y gwaith a'r dafarn,
wedi anghofio'n llwyr am Phlebas.

Ac un bore serth, daeth holl ryferthi'r byd yn ei ôl
i ymosod ar fy nghalon noeth.

Deffrais o'r driniaeth.
Defnyddiwyd tiwbiau a gwifrau a pheiriannau
i bwytho'r galon yn ol at ei gilydd,
ac yna bant a fi i orffwys ar elusen gwlad
a gwsge yn drwm dan bresgripsiwn oes ei hanaesthetig.

Taflwyd fi i gyfeiliant y dydd –

heibio i griw o fechgyn a lyfai'r aer gyda'u mwg,
bron fel y ffatri tu ôl i'r Ffens;

heibio i'r ceir hydrin dan y goleuadau
a heidiai i'r cyrion er mwyn i ambiwlans basio;

heibio i'r posteri sydd a'u sloganau syml
yn dringo'n uwch nag ystyr;

cyn dod at y Swyddfa Waith, a chlogynnau coch ei ffenestri.
Dilynais fy nghyrrn drwy'r drws.

Aeth llais y fenyw fel drain i mewn i 'mhen,
a'i chwestiynau, tri ar y tro, fel hoelion,
wrth iddi lenwi bylchau a chroesau o waed
i weld a oedd y dyn hwn a'i galon frau
yn haeddu'r fraint o gael estyn ei law
i boced brinlawn y wladwriaeth.

Nac oedd.

Na'r fam sengl chwaith
a luchiodd freuddwydion llawn llyfrau i'r llawr
er mwyn doddi ei hun ar silff
i ddynion gael agor ei chloriau,
byseddu ei thudalennau,
dwyn ei llafariaid,
a gosod llyfrnod ar dudalen Deg
i ddychwelyd yn ufudd ati.

Rywsut, Tamar, gwn nad dyma'r tro cyntaf.
Ni fu dy fyd erioed ond un *striptease* mawr
i ddiddanu dy bobl dy hun,
a chaledi'r tyrau hynny
a ddrylliodd dy blu.

Dioddefaint yw rhan yr einioes.

Dere 'da fi, yn ôl drwy gatiâu'r ardd,
lle mae Amser yn anllygredig,
a'r wennol yn bodloni ar y brigyn lleiaf.

Gad i ni chwalu'r chwyn twyllodrus
i goncro llwybrau doe
lle coleddir olion pob yfory.

Ond am nawr, mae'r nos eto'n stwrio,
felly paentiaf fy enw ar gerddediad y gwynt
i glustiau'r sêr gael clywed mai fi,

fi yw Daniel Blake.

Gwynfor Dafydd, Aelod Unigol, Llantrisant, Morgannwg Ganol